

Glas Kosovskih Žena

Podržava, štiti i promovise prava i interese žena i devojaka na Kosovu

MŽK podstiče podršku za preživjele od seksualnog nasilja

Human Rights Watch je ocenio da je do 20,000 ljudi silovano tokom rata 1998-1999 na Kosovu. Seksualno nasilje počinjeno u ratu predstavlja ratni zločin, zločin protiv čovečnosti i osnovni akt genocida, prema Rezoluciji 1820 Saveta Bezbednosti

Ujedinjenih Nacija o Seksualnom nasilju protiv civila u sukobu.

Bosna je priznala žrtve seksualnog nasilja kao zvanične „žrtve“ rata, što je olakšalo njihov prijem beneficija i oporavak. Međutim, preživeli zločina seksualnog nasilja na Kosovu tek treba da dobiju dovoljno pažnje. Pitanje seksualnog nasilja nije razmatrano u pregovorima između Kosova i Srbije. Srpski zvaničnici se nikada nisu izvinili za te zločine. Niti je bilo osuda ili reparacija. Dalje, društvo je često izolovalo i nije podržavalo žene koje su pretrpele takvo nasilje. Mnoge žene su pokušale da nastave sa svojim životima, bez psihološkog lečenja. Dokazi prikupljeni od ženskih organizacija ukazuju na to da je ovo dovelo do traume, fobije, inhibirane seksualne želje i poremećaja u ishrani, kao i netretiranih fizičkih povreda.

Žene koje trpe seksualno nasilje traže da budu uključene među kategorijama lica pogođenih ratom. Ovo će ponuditi priznanje, kraj stigmatizacije i vraćanje dostojanstva. Pošto je seksualno nasilje korišćeno kao oružje rata, žene bi trebalo da se tretiraju kao sve žrtve rata.

Dana 8.marta 2012, MŽK je organizovala protest sa sloganom: „Zaboravi cveće: Mi želimo pravdu za žene silovane tokom rata,“ čime MŽK traži pravnu zaštitu za žene koje su preživjele seksualno nasilje na Kosovu.

Posle više od godinu dana intenzivnog rada javnog zagovaranja koje je okupilo žene u građanskom društvu i politici, dana 14.marta 2013, Skupština Republike Kosova usvojila je prvo čitanje Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-054 za

status i prava mučenika, invalida, veterana, članova Oslobodilačke Vojske Kosova, osobe silovane tokom rata, civilne žrtve i njihove porodice. Ova istorijska akcija je ponudila tračak nade za žene koje su pretrpele seksualno nasilje.

Međutim, prvo čitanje je prošlo samo sa malom razlikom glasova (tri). Neki poslanici su

tvrdili da postoji dovoljno finansijskih sredstava da ga podrže. MŽK pronalazi takve argumente neosnovane. Statistike iz Bosne predlažu da, iako je procenjeni broj žrtava koje su silovane tokom rata bio 60.000, samo 900 se prijavilo za finansijske beneficije. MŽK je napisala nekoliko pisama, zajedno sa grupama civilnog društva, pozivajući poslanike da prođu ovaj važan amandman, vraćajući dostojanstvo ženama koje su dovoljno patile.

Pridružite nam se!

MŽK Dvomesecni sastanak
8 Apr. 2013, 11:00,
Iliria Restaurant, Đakovica

U ovom izdanju

MŽK Osuđuje napad na
aktivistkinju Nazlie Bala.....2

Građani protestuju nad
Seksističkim primedbama
parlamentaraca.....2

Daruj život: Daruj krv, MŽK
obeležava 8 Mart.....3

MŽK Saziva rad na Ekonomskom
osnaživanju grupe.....4

Članice prisustvuju Radionici o
Pisanju Predloz projekata.....4

Facebook stranica
Facebook grupa

E-vesti
mailing lista

Od 8 Mar. 2012 protesta MŽK-a, građani su se glasno zalagali za zakonska prava za žene koje su pretrpele seksualno nasilje tokom rata

MŽK osuđuje napad na Aktivistkinju Nazlie Bala

Aktivistkinja Nazlie Bala učestvuje na protestu MŽK zahtevajući zdravstveno osiguranje i bolju zdravstvenu negu, na dan 8.mart.

Dana 27.marta 2013, u otprilike 20:35 časova, aktivistkinja za ljudska prava Nazlie Bala je fizički napadnuta na ulazu u njen stan. Njoj je zaprećeno: „Pazi se, ubićemo te“. Ovaj napad je usledio nakon što je Bala dobila anonimno pismo u kojem joj se pretilo životom, dana 20.marta. Pismo, koje joj je ubačeno ispod vrata njenog stana, sadrži sledeće: „Molim te, ne brani sramotu. U suprotnom, mi ćemo te ubiti“.

Napad i pretnje se odnose na njeno pojavljivanje na emisiji Radio Televizije Kosova (RTK) „U potrazi“, nekoliko dana pre, gde je zagovarala za obuhvatanje osoba koje su pretrpele seksualno nasilje tokom rata, upostojeći zakon za sve kategorije ratnih žrtava.

Kroz pisma i saopštenja, MŽK je izrazila svoju zabrinutost u vezi sa čitavim napadom i pretnji upućnoj Bala. MŽK je zatražila istragu od strane Kosovske policije, kao i hitnu zaštitu za Balu. MŽK je obavestila javnost da je Bala bila istaknuta aktivistkinja za ljudska prava od 1990. Ona je započela sa svojom dobrovoljnom posvećenošću ljudskim pravima, radeći sa Savetom za odbranu ljudskih prava i sloboda (SOLJPS). Za 23 godine od tada, ona stalno podržava i osnažuje žene.

MŽK smatra napad protiv Bala, poznate aktivistkinje za ženska prava, ne samo napad na nju, nego na sve žene i muškarce koji žele da zaštite dostojanstvo žena koje su preživele seksualno nasilje. Takve pretnje i nasilje neće nikada odvratiti nađe napore za unapređenje pravde na Kosovu i da se obezbedi dostojanstvo za žene koje su preživele nasilje.

Građani protestuju nad Seksističkim primedbama parlamentaraca

Institut za Studije Društva i Kulture „Alter Habitus“, članica MŽK-a, organizovala je protest „Protiv seksističkog pristupa i jezika poslanika“, dana 28.marta ispred skupštine.

Dana 14 marta, Skupština Republike Kosovo je usvojila prvo čitanje predloženog amandmana za žene koje su pretrpele seksualno nasilje, da se obuhvate u zakon za osobe koje su pogođene ratom (vidi gore). Međutim, aktivistkinje za ženska prava su bile zabrinute zbog nekih izjava poslanika dana 14.marta. njihove seksističke primedbe su uvredile dostojanstvo žena koje su pretrpele seksualno nasilje i ponovo ih viktimizirale. U odgovor na to, Alter Habitus, podržan od MŽK i grupe umetnika „Have it“ organizovali su protest ispred skupštine.

„Mi verujemo da su govori nekih od poslanika bili uvredljivi i ponižavajući za sve žene,“, rekla je Hana Qena iz „Have it“ „Mi smo izašle na ulice da im pokažemo da nije sramota biti silovana“. „Have it“ su izveli skeč protiv predloga da komisija ispituje žene kako bi „proverila“ da su pretrpele seksualno nasilje.

Glumice su postavile jabuke na stolovima za sečenje, simbolišući štetu koju će ispitivanja prouzrokovati ženskom zdravlju. Nakon toga, učesnice su bacale papire sa seksističkim citatima parlamentaraca prema skupštini.

„Seksistički jezik korišćen u skupštini je neprijatan“, rekao je Avni Bytyqi. „Silovane žene na Kosovu nisu naša sramota, već naš ponos. One trebaju institucionalnu i pravnu podršku, koju, ovi poslanici koje smo mi izabrali, nažalost, još uvek nemaju želju da ponude, iz nama nepoznatih razloga.“

S obzirom na napad aktivistkinje Nazlie Bala noć pre, učesnice su takođe držale letke sa „Mi smo svi Nazlie Bala!“ Ovo je bio „napad protiv naših napora da prođe ovaj zakon“, rekla je Eli Krasniqi, organizator Alter Habitus. „Napadi i pretnje nas neće zaustaviti“.

Ispred skupštine, grupa „Have it“ je lomila jabuke, simbolišući štetu na žensko psihološko zdravlje koje bi predloženo ispitivanje imalo.

Iza stola za ispitivanje stoji reč „Turp“ (sramota) koja se sastoji u pojedinačnim seksističkim izjavama poslanika o ženama koje su pretrpele seksualno nasilje.

Daruj život: Daruj krv, MŽK obeležava 8.mart

MŽK, uz podršku Nacionalnog Centra za Transfuziju Krvi (NCTK), obeležili su Međunarodni dan žena kroz uličnu akciju „Daruj život: Daruj krv“. Između 12:00 i 15:00 časova, dana 8.marta, 37 muškaraca i žena je darovalo krv na Trgu MajkaTereza u Prištini.

Obeležavanje 8.marta kroz protest ili akciju je postalo godišnja tradicija za MŽK. Članice MŽK-a su odlučile da zastupanje MŽK-a ove godine bude fokusiranje na ženski pristup zdravstvenim uslugama. Građani su bili pozvani da daruju krv (umesto poklanjanja cveća), pomažući siromašnom zdravstvenom sistemu Kosova.

Muzika se glasno čula kroz trg i osobe su prolazile čitajući baner sa motom ovog događaja: „Daruj život: Daruj krv.“ Građani su darovali krv, davajući poklon života osobama kojima je krv neophodna. Žene su takođe dovele svoje članove porodice.

„Pošto mi moje zdravstveno stanje i godine ne dozvoljavaju da darujem krv, dovela sam moja dva sina sa sobom danas“, rekla je Fatima Zatriqi, iz Severne Mitrovice. „Oni mogu da daruju krv i pomognu Kosovskim ženama“.

„Ja redovno darujem krv i pošto je ovo simboličan dan za žene, ja sam ovde da obeležim taj dan i sačuvam nečiji život“, dodao je Nexhat, Fatimin sin.

Ostale osobe su se razišle od svojih svakodnevnih kretanja i zastajali na Trgu Majka Tereza, kako bi darovali krv.

„Ja sam student, i ovuda prolazim kada se vraćam sa fakulteta. Saznala sam da ljudi zastaju i daruju krv, stoga sam i ja zastala da uradim isto“, rekla je Iliriana Leci. „Ništa me nije koštalo, i ovaj ljudski gest može spasiti nečiji život“.

Zaboravite cveće: Muškarci i žene čekaju u redu da daruju krv, na Međunarodni Dan Žena na Kosovu.

MŽK Saziva rad za Ekonomsko Osnaživanje Grupe

MŽK je organizovala radionicu sa svojom grupom za rad na Ekonomskom osnaživanju, dana 6.marta. Radionica je imala dve sesije: Ekonomsko osnaživanje žena kroz Generisanje prihoda i Prava žena na nasleđe i imovinu.

Na prvoj sesiji je učestvovalo 21 predstavnika od 17 organizacija članica MŽK. NVO članica MŽK predstavila je svoj rad na ekonomskom osnaživanju žena. Zatim, Besa Shehu, Administrativni i Finansijski menadžer MŽK-a, otvorila je raspravu o koracima ka ekonomskom osnaživanju žena na Kosovu preko sakupljanja prihoda.

MŽK je predstavila ideju podržavanja svojih članova, stavlajući na prodaju njihove proizvode ručnog rada. Među predloženim koracima su: prikupljanje ručnih proizvoda žena za prezentaciju; proizvodi fotografisanja, i sakupljanja informacija o ulazima i vremenskim okvirima potrebnim za proizvodnju. Članovi su takođe diskutovali o potrebi da se standardizuju proizvodi za izvoz. One su odlučile da se proizvodi moraju zasnovati na tradiciji, ali i biti inovativni i prilagođeni trenutnim zahtevima tržišta. Članovi su se složili da proizvedu kratak dokumentarni film o ženskim ručnim proizvodima, uz pomoć Albulena Shabani, saradnica mtvU Fullbright u pravljenju filma.

Druga radna grupa o „Ženska nasledna i imovinska prava“, obuhvatila je sedam organizacija članica MŽK. Na Kosovu, tradicionalni, patrijarhalni mentalitet i nedovoljno znanja građana, ometa sprovođenje Zakona o Nasleđu i imovinu. Učesnice su diskutovale o finansijskoj slobodi i stabilnosti koju ovaj zakon može da pruži ženama. Ekonomsko osnaživanje žena takođe doprinosi smanjenju trpenja verovatnoće da su žene pretrpele nasilje.

Uz podršku MŽK, naše članice kao što je Arta prikazuju proizvode tradicionalnih ručnih radova žena u kancelarijama službenika.

Članice MŽK diskutuju o idejama i razmeni iskustava ka ekonomskom osnaživanju žena.

Tokom radionice, članice MŽK-a su generisale ideje za sprovođenje i jačanje ovog zakona. One su predložile da MŽK obuhvati studente prava u monitorisanju sudiva i identifikovanju da li se zakon sprovodi. Članice su takođe diskutovale o organizovanju kampanja za osavešćavanje za obrazovanje stanovništva o ženskim i muškim zakonskim pravima. MŽK se trenutno zalaže da pronađe fondove kako bi preuzela inicijative predložene od strane članica.

Članice prisustvuju Radionici o Pisanju Predlog projekata

Na osnovu zahteva članica, MŽK je organizovala drugu radionicu o Pisanju Predlog Projekata, dana 28 februara do 2. marta, u Prištini.

„Ja sam veoma zahvalna MŽK-u na organizovanju takvih radionica. One su nam dosta pomogle“, rekla je Gjejrone Lokaj iz Udruženja Ženska Inicijativa u Dragašu. „Iako je Dragaš daleko od Prištine, ja se osećam blisko sa osobljem MŽK-a, znajući da su uvek tu da nas podrže“.

Tri dana interaktivne radionice sakupilo je 52 učesnika iz raznih članica MŽK i NVO. Pokrilo je analizu problema, analizu ciljeva i svrhe, logičke okvire, praćenje i procena.

„Ovo je bila jedna veoma dobra radionica“, rekla je Gjyle Lacaj iz NVO Teuta u Prizrenu. „Posebno je dobra za neke od nas koji pišemo predlog projekte po prvi put; radionica je veoma atraktivna i jasna, stoga je mogu veoma lako pratiti“.

Radionica o Pisanju predlog projekata je omogućila članicama MŽK-a da shvate oruđa i tehnike efikasnog pisanja predloga. Koristi interaktivne sesije sa vežbama u malim grupama, osnovanim na iskustvima učesnica i njihovim organizacionim interesima za stvaranje projektnih ideja.

„Rad u grupi je veoma koristan i od pomoći“, rekla je Fikrije Ferizi iz OCD „ATO“ u Vučitrnu. „Mislim da ću biti u mogućnosti da prenesem informaciju svojim kolegicama“.

Radionica je takođe pružila organizacijama članica MŽK-a mogućnost da se umreže jedna sa drugom i da identifikuju potencijalne oblasti za buduću saradnju.

„Iako imam iskustva u pisanju predlog projekata, ja ipak dolazim na ove radionice kako bi razmenila svoje iskustvo sa ostalim NVO“, rekla je članica organizacije Legjenda iz Vitine. „Takođe, različiti donatori imaju različite zahteve za predlog projekte i različiti treneri imaju svoje načine objašnjavanja-predavanja“.

Radionica je organizovana kao deo Programa MŽK-a za Izgradnju Kapaciteta. Finansirana je od Austrijske Agencije za Razvoj (Austrian Development Agency-ADA), kao nastavak početne radionice organizovane u decembru 2012.

Radionica je značajno doprinela mogućnosti iliti sposobnosti ženskih organizacija da napišu predlog projekat. Ovo je bilo posebno očigledno kada se uporede predlog projekti dostavljeni Ženskom Kosovskom Fondu u drugoj rundi fonodva za ove dostavljene u 2012.

MŽK planira da ugosti mesečne mogućnosti za razvoj kapaciteta za svoje članove tokom 2013, na osnovu njihovih identifikovanih potreba.

Članice MŽK učestvuju na trodnevnoj radionici o pisanju predlog projekata.

Myzaferre Ibishaga iz Foruma Ženska Inicijativa predstavlja ideju projekta svoje grupe.